

Archeologienota
Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek: 2020D273
Landschappelijk bodemonderzoek: 2020D274

Meulebeke
Veldstraat 108

Kim Aluwé
Ruben Vergauwe
Pieter Laloo

Ghent Archaeological Team bv
Dorpsstraat 73
8450 Bredene

Colofon

Project:
Meulebeke-Veldstraat 108

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bv (GATE)
Kim Aluwé, Ruben Vergauwe, Pieter Laloo

© 2020- GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bv
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bv.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	ii
Inleiding	iii
Verslag van Resultaten	1
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	1
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	1
1.2 Aan- of afwezigheid van archeologische site	1
1.3 Impactbepaling	1
1.4 Waardering van archeologische site	3
1.5 Concretisering maatregelen	3
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	5
2.1 Administratieve gegevens	5
2.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	5
2.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	6
2.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	7
Bibliografie	8
Bijlage	9

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de uitbreiding van een bestaand fruitbedrijf ter hoogte van de Veldstraat 108 te Meulebeke. De werkzaamheden omvatten o.a. de bouw van een nieuwe serre, de uitbreiding van een galerij, de inplanting van een nieuwe open waterput en het dempen van een bestaande waterput en de aanleg van een nieuwe weg.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet (perceeloppervlak > 3000m², bodemingreep > 1000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld onderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

VERSLAG VAN RESULTATEN

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek werd onvoldoende informatie gewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Het bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek leverde in functie van deze archeologienota voldoende gegevens op om een gefundeerd advies naar verder (voor)onderzoek te formuleren.

1.2 Aan- of afwezigheid van archeologische site

Resultaten uit het reeds gevoerde onderzoek zijn vooralsnog ontdaan van indicaties voor de afwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied. De assessment gebaseerd op een combinatie van bodemkundige, landschappelijke, archeologische en historisch-cartografische data maakt de trefkans van een archeologische site reëel.

Uit het archeologisch assessment blijkt dat mede door het ontbreken van systematisch archeologisch onderzoek is er nog maar weinig bekend over de oudste geschiedenis van Meulebeke. Het projectgebied situeert zich in een doorsnee historisch landbouwgebied, waarin oudere archeologische indicaties voorlopig geheel afwezig zijn. Dit ruraal karakter van de omgeving van het projectgebied wordt ook bevestigd uit het historisch-cartografisch assessment.

Het landschappelijk assessment sluit aan bij de resultaten uit het landschappelijk bodemonderzoek. De zuidwestelijk advieszone is gesitueerd op een zwak uitgesproken interfluvium, opgebouwd uit hellingssedimenten waarin een bruine bodem is ontwikkeld. Dit ligt nabij de grens met de alluviale vlakte van de Devebeek waarin de noordoostelijke advieszone is gelegen. Hierin zijn een aantal opvullingsfasen te herkennen van het Pleniglaciaal Weichseliaan tot het jonge Holoceen. De jongste afzettingen (uit het Holoceen) hierin bleken echter het enige niveau met enig potentieel voor verder archeologisch onderzoek.

1.3 Impactbepaling

De initiatiefnemer plant de uitbreiding van een bestaand fruitbedrijf ter hoogte van de Veldstraat 108 te Meulebeke (Figuur 1).

De bouw van de serre is een eerste belangrijke bodemingreep. De bouwprocedure hanteert de gestandaardiseerde dimensies, daar het bouwen plaats heeft in een stabiele, droge zandbodem: funderingskuilen worden ingegraven in een grid van 8 op 5 m. Een individuele, cilindrische sokkel meet 0,5 m in doorsnede (0,2 m²) en is maximaal 0,7 m diep ingegraven tegenover het

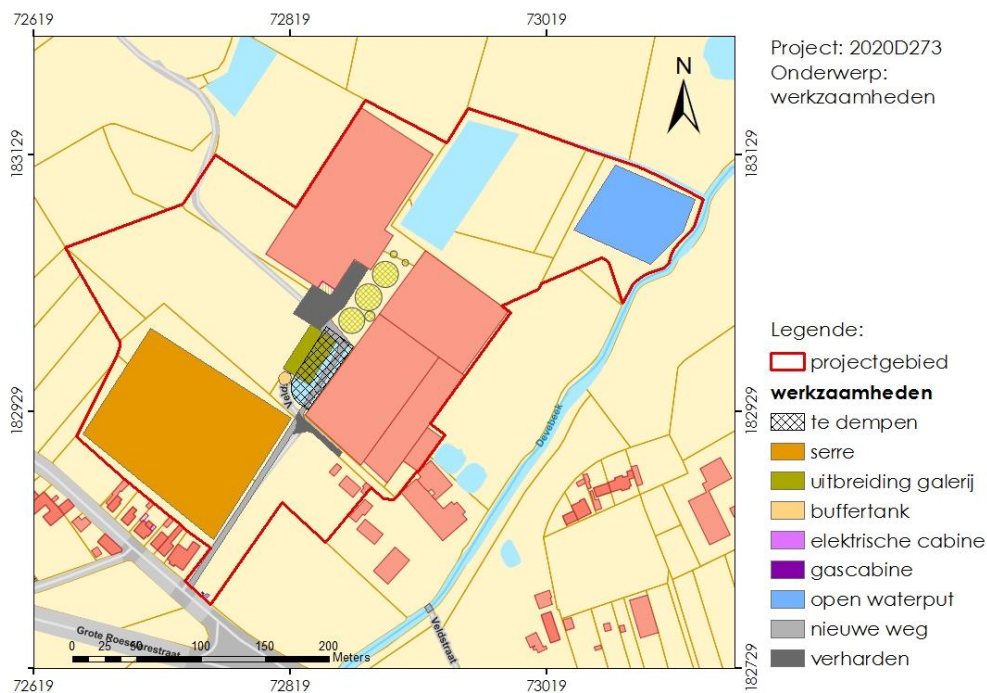
maaiveld. In totaal worden 366 sokkels voorzien: 4 rijen van 23 sokkels, 4 rijen van 22 sokkels, 6 rijen van 21 sokkels en 3 rijen van 20 sokkels. De totale bodemverstoring veroorzaakt door de bouw van de serre bedraagt strictu sensu 73,2m². Wanneer we daarentegen uitgaan van integrale bodemverstoring tussen de poeren in, zoals gemarkeerd in de memorie van toelichting in het Onroerenderfgoeddecreet, komt bodemverstoring overeen met de gehele ingreepoppervlakte: 13631m². De tussenafstand van de paalzetting is hier echter groot genoeg en de bodem stabiel/droog genoeg, om hierop een uitzondering te kunnen maken.

Ten noorden van deze nieuwe serre wordt een bestaande galerij van de aanpalende serre uitgebreid (ca. 1000m²). Ook hier wordt gewerkt met funderingskuilen die ingegraven worden op 1 rij van 9 sokkels met 5m tussenafstand. Deze worden voorzien ter hoogte van een zone die reeds verstoord is, nl. een huidige waterput (ca. 1500m²) die gedempt dient te worden.

Een nieuwe open waterput met een oppervlakte van ca. 4150m² wordt aangelegd in het noordoosten van het projectgebied nabij de Devebeek. Deze waterput wordt aangelegd op 11,10m TAW, waardoor de bodemingreep een maximale diepte van 5,78m bereikt.

De bestaande weg uit steenslag ten zuiden van de nieuwe serre en de uitbreiding van de galerij wordt verplaatst en vervangen door een nieuwe verharde weg (ca. 1100m²). Enkele andere delen die nu in steenslag zijn uitgewerkt worden tevens verhard (ca. 1400m²). De nieuwe KWS-verharding wordt tot ca. 0,4m diep aangelegd.

Daarnaast worden ook enkele kleinere constructies geplaatst zoals een gas- en elektriciteitscabine aan de aansluiting met de veldstraat (elk <10m²) en een buffertank (ca. 80m²) nabij de nieuwe serre. De veroorzaakte bodemverstoring is hierbij verwaarloosbaar.

Figuur 1: werkzaamheden op het projectgebied weergegeven op het GRB-bestand (©Geopunt, Neraco).

1.4 Waardering van archeologische site

Nvt.

1.5 Concretisering maatregelen

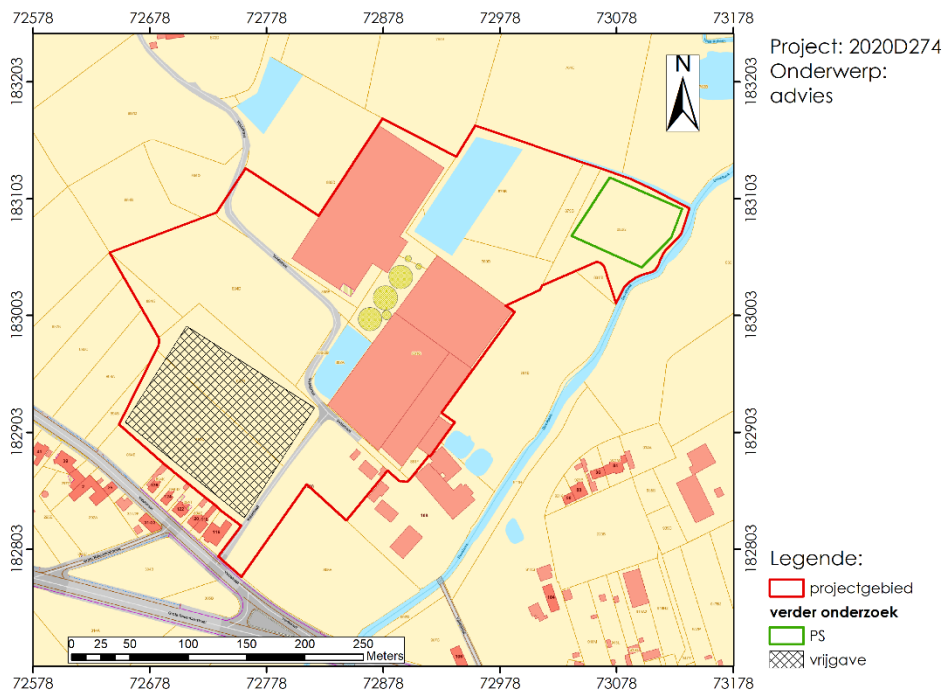
Zuidwestelijke advieszone:

Op basis van de vergaarde informatie over de huidige bodemopbouw en bewaringstoestand, in combinatie met de geplande bodemingrepen wordt voor deze zone geen verder archeologisch vooronderzoek, met andere woorden een vrijgave geadviseerd (Figuur 2). De reden hiervoor is de matige bodembewaring, zichtbaar in de relatief diepe verstoring door de ploeglaag, in combinatie met de uiterst beperkte verstoring door de geplande ingrepen (ca. 73.2 m² tot 0.7 m diep). Verder archeologisch onderzoek is kosten-baten niet wenselijk gezien de zeer beperkte verstoring die de ingrepen zullen teweeg brengen.

Noordoostelijke advieszone:

Op basis van de vergaarde informatie over de huidige bodemopbouw en bewaringstoestand, in combinatie met de geplande bodemingrepen wordt voor deze zone wel verder archeologisch onderzoek, onder de vorm van een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit proefsleuvenonderzoek dient zich toe te spitsen op het archeologisch niveau dat werd herkend aan de hand van het landschappelijk bodemonderzoek vanaf de ondergrens van de ploeglaag in de

Holocene afzettingen (zie Verslag van Resultaten). Op basis van deze vaststelling in combinatie met de ingrijpende geplande ingrepen (verstoring tot ca. 5.8 m diep) is een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk.

Figuur 2: Situering van advies tot verdere maatregelen voor beide onderzochte zones in het projectgebied.

2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2020D273 2020D274			
Locatiegegevens	Gemeente	Meulebeke		
	Deelgemeente	/		
	Adres	Veldstraat 108		
	Toponiem	/		
Bounding box (Lambert EPSG:31370)	X1	72743,691	X2	73016,874
	Y1	182762,846	Y2	183291,088
Kadastrale gegevens	Gemeente	Meulebeke		
	Afdeling	Afd. 1		
	Sectie	Sectie A		
	Perceelsnummer(s)	879B, 879C, 880/2, 880B, 881S, 882A, 882/2B, 883B, 883C, 884D, 884/2, 885D, 885E, 895F		

2.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Voor het archeologisch proefsleuvenonderzoek dringen de volgende vragen zich op:

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja: Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? Wat is de omvang? Komen er oversnijdingen voor? Wat is het geschatte aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Wat is de bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven: Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel van het uitgestelde archeologisch vooronderzoek is geslaagd als na het onderzoek op bovenstaande vragen een antwoord kan geformuleerd worden.

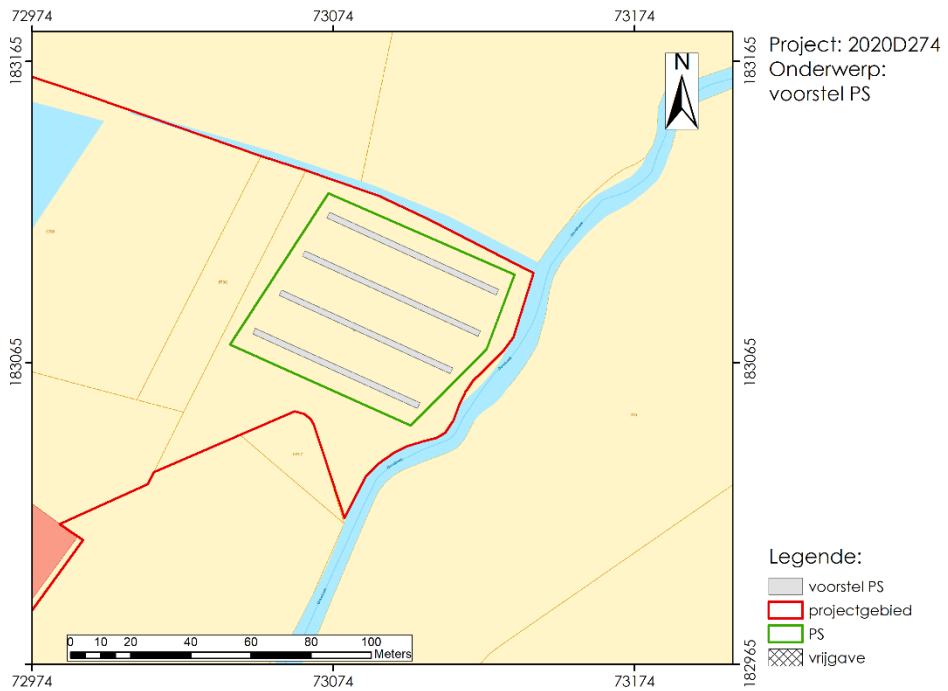
2.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken

Om gemaakte vraagstelling met maximale efficiëntie te beantwoorden, opteren we voor een proefsleuvenonderzoek. Antwoorden op gestelde onderzoeksvragen bij het proefsleuvenonderzoek stellen ultiem of vervolgonderzoek met ingreep in de bodem [opgraving] noodzakelijk blijkt of niet [vrijgave].

Zoals uit het landschappelijk bodemonderzoek tot uiting komt is er een potentieel aanwezig voor het aantreffen van archeologische sporensites vanaf het neolithicum tot heden en bijgevolg dienen dit niveau geëvalueerd te worden door middel van proefsleuven.

We adviseren in dit geval om te werken met parallelle continue proefsleuven van elk 2 m breed. Tussenafstand tussen de sleuven bedraagt 15 m [as op as]. Op deze manier wordt een dekkingsgraad van ca. 10 % van het projectgebied bereikt. De sleuven worden waar nodig uitgebreid met kijkvensters in die mate dat sleuven en kijkvensters een gezamenlijke dekkingsgraad bereiken van ca. 12,5 %. Bij voorkeur worden de proefsleuven dan ook aangelegd in de late lente, zomer of vroege herfst. Deze methode is kosten-baten de meest efficiënte methode (Haneca et al., 2016, De Clercq et al. 2011) en was voor het in voege treden van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet de meest gangbare manier om in rurale gebieden proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Voor deze fase dient een team van archeologen ingezet te worden waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met het leiden van proefsleuvenonderzoeken en/of opgravingen in de zandleemstreek [min. 5 door OE goedgekeurde rapportages]. Ook een aardkundige met aantoonbare ervaring met archeobodemkundig onderzoek in de zandleemstreek [min. 3 door OE goedgekeurde rapportages] dient tijdens het onderzoek ingezet te worden voor de registratie en beschrijving van de bodemprofielen.

Figuur 3: Voorstel tot proefsleuvenonderzoek voor de noordoostelijke advieszone.

2.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Nvt.

BIBLIOGRAFIE

Literatuur:

De Clercq W., Bats M., Laloo P., Sergeant J. & Crombé P., 2011, *Beware of the known. Methodological issues in the detection of low density rural occupation in large surface archaeological landscapeassessment in Northern-Flanders (Belgium)*, BAR International Series, 2194, Oxford, Archaeopress, pp. 73 -89.

Haneca K., Debruyne S., Vanhoutte S. & Ervynck A., 2016. *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie*, Onderzoeksrapport 48, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel, 79p.

Collecties:

Kaartmateriaal:

Digitale bronnen:

BIJLAGE

Figuur 1: werkzaamheden op het projectgebied weergegeven op het GRB-bestand (©Geopunt, Neraco).	3
Figuur 2: Situering van advies tot verdere maatregelen voor beide onderzochte zones in het projectgebied.	4
Figuur 3: Voorstel tot proefsleuvenonderzoek voor de noordoostelijke advieszone.	7

